בקילור ורבי תלה בשרף שקמה מאי לאו אדום לא אשאר דמים אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי קמיה אומנא *שקלי ליה קרנא קמייתא לאמימר חוייה אמר להו אדום דתנן כי האי שקלי ליה אחריתי אמר להו אשתני אמר רב אשי כגון אנא דלא ידענא בין האי להאי לא מבעי לי למחזי דמא: שחור כחרת: אמר רבה בר רב הונא חרת שאמרו דיו תניא נמי הכי שחור כחרת ושחור שאמרו דיו ולימא דיו אי אמר דיו הוה אמינא כי פכחותא דדיותא קמ"ל כי חרותא דדיותא איבעיא להו בלחה או ביבשתא תא שמע דרבי אמי פלי קורטא דדיותא ובדיק בה אמר רב יהודה אמר שמואל כקיר כדיו וכענב טמאה וזהי ששנינו עמוק מכן טמאה אמר רבי אלעזר כזית כופת וכעורב טהור וזהי ששנינו דיהה מכן טהור עולא אמר כלבושא סיואה עולא אקלע לפומבדיתא חזייה להההוא טייעא דלבוש לבושא אוכמא אמר להו שחור דתנן כי האי מרטו מיניה פורתא יהבו ביה ארבע מאה זוזי רבי יוחנן אמר *אלו כלים האוליירין הבאים ממדינת הים למימרא דאוכמי נינהו *והאמר להו רבי ינאי לבניו בני אל תקברוני לא בכלים שחורים ולא בכלים לבנים שחורים שמא אזכה ואהיה כאבל בין החתנים לבנים שמא לא אזכה ואהיה כחתן בין האבלים אלא בכלים האוליירין הבאים ממדינת הים אלמא לאו אוכמי נינהו לא קשיא הא בגלימא הא בפתורא אמר רב יהודה אמר שמואל וכולם אין בודקן אלא על גבי מטלית לבנה אמר רב יצחק בר אבודימי ושחור על גבי אדום אמר רב ירמיה מדפתי ולא פליגי הא בשחור הא בשאר דמים מתקיף לה רב אשי אי הכי לימא שמואל חוץ משחור אלא אמר רב אשי בשחור גופיה קמיפלגי אמר עולא כולן עמוק מכן טמא דיהה מכן טהור כשחור ואלא מאי שנא שחור דנקט סד"א הואיל *ואמר רבי חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה הילכך אפילו דיהה מכן נמי ליטמא קמשמע לן רבי אמי בר אבא אמר וכולן עמוק מכן נמי טמא דיהה מכן נמי טמא חוץ משחור אלא מאי אהני שיעוריה דרבנן לאפוקי דיהה דדיהה ואיכא דאמרי רמי בר אבא אמר וכולן עמוק מכן טהור דיהה מכן טהור חוץ משחור ולהכי מהני שיעוריה דרבנן בר קפרא אמר וכולן עמוק מכן טמא דיהה מכן טהור חוץ ממזג שעמוק מכן טהור דיהה מכן טהור בר קפרא אדידהו ליה ודכי אעמיק ליה ודכי אמר רבי הנינא כמה נפיש גברא *דלביה כמשמעתיה: וכקרן כרכום: תנא *לח ולא יבש תני חדא כתחתון ולא כעליון ותניא אידך *כעליון ולא כתחתון ותניא אידך כעליון וכל שכן כתחתון ותניא אידך כתחתון וכל שכן כעליון אמר אביי תלתא דרי ותלתא טרפן הויין נקוט דרא מציעאה וטרפא מציעתא בידך כי אתו לקמיה דרבי אבהו אמר להו בגושייהו שנינו: וכמימי אדמה: תנו רבנן *כמימי אדמה מביא אדמה שמנה מבקעת בית כרם ומציף עליה מים דברי רבי מאיר [א] רבי עקיבא אומר מבקעת יודפת רבי יוסי אומר מבקעת סכני רבי שמעון אומר אף מבקעת גנוסר וכיוצא בהן תניא אידך וכמימי אדמה מביא אדמה שמנה מבקעת בית כרם ומציף עליה מים בקליפת השום ואין שיעור למים משום דאין שיעור לעפר ואין בודקן אותן צלולין אלא עכורין צללו חוזר ועוכרן וכשהוא עוכרן אין עוכרן ביד אלא בכלי איבעיא להו אין עוכרין אותן ביד אלא בכלי דלא לרמיה בידיה ולעכרינהו אבל במנא כי עכר ליה בידיה שפיר דמי או דלמא דלא לעכרינהו בידיה אלא במנא ת"ש כשהוא בודקן אין בודקן אלא בכוס ועדיין תבעי לך בדיקה בכוס עכירה במאי תיקו כי אתו לקמיה דרבה בר אבוה אמר להו במקומה שנינו רבי חנינא פלי קורטא דגרגשתא ובדיק ביה *לייט עליה רבי ישמעאל ברבי יוסי באספרה

רבי

פלי קורטא דדיותא · מכאן משמע שדיו שלנו הוא קרוי דיו מדקאמר קורטא דדיותא משמע שהוא יבש ואוסר ר"ת לכתוב ס"ת בדיו של עפצים לפי שהוא לעולם לח וכפ' [שני] דגיטין (דף יט·) מפורש:

והא

בקילור. אנפלסט"ר ואדום הוא ומעסקה בו. אלמא קילור דומה לדם נדות ואע"ג דלא הוי עמוק כולי האי וקשיא לכולהו דדייקי בין דם במור לדם נשוי משום דעמוק טפי ובין דם מאכולת של ראש לשאר דם מאכולת: אומנא. מקיז דם נקקן: בין האי להאי. בין קמא לבתרא: חרת שאמרו דיו. כלומר לא כשחרורית חרת הניתך בגחלים אלא שחרורית חרת הניתך בדיו: כי פכחותא דדיותא. קלישות הדיו כשהכלי מלא יורד שחרורית החרת למטה ולמעלה הוא צלול ואינו שחור כל כך: בלחה. בדיו לחה כדמפרש: או ביבשתא. שכן דרך שטוחנין חרת בדיו כשסולקים קליפות הקולריס' והוא מתייבש: פלי קורטא דדיותא. מבקע חתיכות דיו יבש: ובודק בו. מראית דם שחור: כקיר. שעוה שחורה: כענבה. ענבים שחורים. ל"א קיר שם עשב שחור: עולא אשחור דמתניתין קאי דקתני טמא: סיואה. שם מקום ועושין שם מלבושים שחורים: אוליירין. בלנים מחממי מרחצאות. לשון אחר שם מקום: שמא אזכה. לגן עדן והצדיקים מלובשים לבנים: גלימי אוליירין הוו סומקי אבל פתורי כגון מפה וסדין אוליירין הוו שחורין: וכולן. חמשה דמים: מטלית לבנה. מראות הדמים ניכרים בה: ושחור. דם שחור נבדקה מראיתו אם שחור היא כחרת או דיהה מכן על גבי בגד אדום: כולם. הדמים: עמוק מכן. מאותו שיעור השנוי במתניתין לכל אחד אי הוה סומק טפי טמא: דיהה מכן טהור כשחור. ואע"פ דלא תנן במתניתין דיהה מכן טהור אלא גבי שחור הוא הדין לכולהו: אפי' דיהה מכן ליטמא. דהאי אדום הוה וע"י לקותא הושחר: קא משמע לן. דאין דרך דם אדום המשחיר על ידי לקותא להיות דיהה: דיהה דדיהה. שנלקה ממראיתו יותר מדאי: עמוק מכן טהור. אם מאותו מראה הוא אבל אם האדים הרבה עד שבא לכלל אחד משאר המראות של מעלה הימנו הרי בא לאחד מהנך דמתני': אדידהו ליה. דם הדומה למזגא: כתחתון. עלה תחתון: תלתא דרי. דעלין הוו זו למעלה מזו: נקוט דרא מציעא. לבדוק בה את הדם: וטרפא מציעא. דההוא משובח לבדוק מכולן ומיהו כוליה דרא כשרה לבדוק. והא דקתני כתחתון ולא כעליון הכי קאמר כשורה אמצעית ולא כעליונה הימנה והא דקתני כעליון ולא כתחתון כשורה אמצעית ולא כתחתונה הימנה דאין כשר לבדוק אלא בדרא אמצעית והא דתניא כתחתון וכ"ש כעליון דמשמע דתרוייהו כשרין לבדוק אלא שהעליון משובח לאו אדרי קאי אלא אעלין דדרא מציעא וה"ק כעלה תחתון שהוא כרוך וכ"ש בעליון הימנה דהיינו אמצעי שהוא כרוך מאד והא דתניא כעליון וכ"ש כתחתון הכי קאמר כעליון כעלה העליון וכ"ש כתחתון כעלה האמצעי: בגושייהו שנינו. לבדוק בהן ולא לאחר תלישתן: ואין שיעור למים משום דאין שיעור לעפר. אלא יביא עפר כמו שירצה אם רב אם מעט ויציף עליו מים כעובי קליפת השום למעלה מן העפר: אלא עכורין. שתהא מראית אדמה נכנסת במים: וכשהוא עוכרן. המים בעפר: לא לרמיה בידיה. לא יתן העפר אל תוך ידו ויעכור המים בעפר שבידו אע"פ שחוזר ונותנו בכלי לאחר עכירה: אבל. אם העפר בכלי כי עכר להו בידיה באצבע שפיר דמי: או דלמא לא לעכרינהו בידיה. כשהמים בספל לא יעכרם באצבעו אלא בקנה או בכלי אחר: אלא בכוס. של זכוכית. אלמא לא לירמי עפר במים בכפו ויבדוק: אמר להו במקומה שנינו. שאין האדמה דומה לדם אלא במקומה אבל הביאה במקום אחר נשתנה מראיתה: פלי. מבקע: ובדיק לה. בלא מים: לייט עליה ר' ישמעאל. לאחר שיעשה כן באספרה:

דרבי

ו נ"א: הקולים.

נר מצוה

צו א ב ג מיי' פ"ה מהל' איסורי ביאה הלכה ח:

צז ד ה מיי' שם הל' טו:

צח ו מיי' שם הל' יב:

צט ז מיי' שם הל' ט:

ק ח מיי' שם הלכה י:

קא ט י כ ל מ נ מיי' שם הלכה ח:

שבת קיד.

שם

ס"א דעביד כשמעתיה רש"ל

◆

תוספי הרא"ש

שחור כחרת עמוק מכן טמא · פרש"י ז"ל שחור מיכן אע"ג דגבי נגע אמרינן דעמוק היינו לבן כמראה חמה שעמוקה מן הצל יש לחלק דגבי נגע שהוא לבן קרי לנגע שהוא לבן יותר עמוק וגבי דם שחור קרי למה שהוא שחור יותר · ור"ת פי' עמוק מיכן לבן ממש מעט דיותה מיכן מה שהוא לבן יותר: בקיר כדיו כענבא טמא · וזו היא ששנינו עמוק מכאן טמא · וא"ת מה שייך לומר גבי דיו עמוק מכאן [הא] אמרינן שחור כחרת היינו דיו · וי"ל דסידרי הבא בדיו שאין בו חרת כפר"ח דעמוק מכן הוא לבן יותר · ולפרש"י צ"ל דעמוק מכן לא קאי אדיו: וכולן עמוק מכן טמא דיהה מכן טהור כשחור · חוששת דדיותה מאדום עדיין הוא אדום יותר מסקך כרכום וכן דיותה מסקך כרכום אדום מכמוי אדמה וכן למ"ד עמוק מכן טהור לפרש"י עמוק ממזג והא כמימי אדמה הנ"ל ואלו ד' מראות טמאים אבל שאר מראות שבינתים טהורין אע"פ שיש מראה שהוא דיותה מכן והוא טמא והיינו טעמא דמדמיה דמיה נפקא לן ד' מראות דמים וקים להו לרבנן דהני ד' מראות דמים שכיחי בנשים וכל שאינו דומה לאלו המראות טהור אע"פ שיש מראה למטה ממנו שהוא דיותה יותר וטמא: לאפוקי דיותה דדיותה · לפרש"י נמי הות מצי למימר לאפוקי עמוק דעמוק:

וה'

לעזי רש"י

אנפלשט"ר [אינפלשטר"א]. תחבושת.

◆

גליון הש"ס

גמ' נקוט דרא מציעאי. כעין זה שבועות יד ע"א:

מוסף רש"י

כלים האוליירין. כלים של אוליירין, בלנים שיש להם אצטליות מסוגות להתעטף בהם בני אדם מסוגים כשיוצאים מן המרחץ (שבת קיד. פרש"י).

שמא לא אזכה. ואשב בין אותן שדומין בגיהנם שדומין לשולי קדירה (שם, פרש"י).

שחור אדום הוא. דם שחור בתחלה אדום הוא, אלא שלקה. לפיכך טמאוהו, כדתנן חמשה דמים טמאין באשה האדום והשחור כו' (סוטה לג: ובפרש"י שבת קח.).

לעיל יט. סוטה לג: חולין מב:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' ר"מ אומר נמחק ור"ל רבי יהודה אומר:

[תוס' פ"ג ה"ה]

[תוספתא שם]

[תוספתא שם פ"ב]

[עליה רש"ם]

[לעיל יו: וש"נ]